

ATFERDSANALYSE OG POLITIKK

Are Karlsen
NAFO-seminaret
Storefjell, 27.04.12



Hva er politikk?

- En vid definisjon innebærer at politikk er alle sosiale forhold som innebærer makt, styre og autoritet.
- Faglig påvirkning, utbredelse av fag, beslutninger knyttet til både faglige prioriteringer og beslutninger i forhold enkeltbrukere er politikk.

Politikk handler om å påvirke og endre!

Are Karlsen – Pedagogikk.no

4

Konklusjon

- Atferdsanalytikere har kompetanse som er viktig i samfunnsdebatter
- Atferdsanalysen er viktig for enkeltmennesker, og for samfunnet
- Atferdsanalytikere deltar for lite i samfunnsdebatten
- Atferdsanalysen er for lite utbredd.

Konsekvens:

- Atferdsanalysen kommer ikke til sin rett i forhold til å
 - Bidra til en positiv samfunnsutvikling
 - Hjelp enkeltmennesker

Are Karlsen – Pedagogikk.no

2

Politikk er kunsten å holde øye med vanskeligheter, finne dem overalt, bedømme dem galt og iverksette uegnede tiltak.

Ernest Benn

Are Karlsen – Pedagogikk.no

5

Agenda

- Atferdsanalytikere som deltagere i samfunnsdebatten
- Atferdsanalysens syv dimensjoner
- To historier om faglig utvikling
- Hvem er beslutningstakere/maktpersoner?
- Hvordan påvirke?
- Eksempler på fremgangsmåter

Are Karlsen – Pedagogikk.no

3

Atferdsanalytikere som påvirkere/deltagere i samfunnsdebatten

Are Karlsen – Pedagogikk.no

6

Hvorfor bør vi delta i samfunnsdebatten?

- Vi har kompetanse innen relevante områder i samfunnet.
- Vi har løsninger som vil medføre en bedring for mange mennesker.
- Vi kan analysere og endre, egen og andre sin atferd, og bør ha gode forutsetninger for å vinne frem i debattene.

Utfordringer

- Atferdsanalytiske metoder er for lite utbredd.
- Vi er ikke flinke nok til å formidle nytten av atferdsanalyse
 - . Vi formidler i for liten grad
 - . Vi formidler på ikke virkningsfulle måter
 - . Vi påvirker ikke beslutningstakerne nok

Eksempler på lokale saker atferdsanalytikere burde mene noe om

- Tilbudet til:
 - . Barnehagebarn
 - . Skoleelever
 - . Sosialklienter
 - . Barn med autisme
 - . Barn med lærevansker
 - . Barn og ungdom med atferdsvansker
 - . Mennesker med psykiske problemer
 - . Eldre med demnes
 - . Rusbehandling
 - . Osv.

Mysterium

- I vårt arbeid med mennesker er vi tydelig, forholder oss til atferd, analyserer atferden og jobber for å endre atferd.
- I debatter bruker vi mentalistiske forklaringer på andre folks synspunkter
 - . "de skjønner ikke"
 - . "de er motvillige"
 - . "de vil ikke ta inn over seg"
- Vi analyserer i liten grad hvordan vår atferd påvirker andre.
- Vi evaluerer ikke hvilken grad vi oppnår det vi ønsker.
- Vi kan bli "ufaglige" i faglige diskusjoner!

Eksempler på nasjonale saker atferdsanalytikere burde mene noe om

- Skolepolitikk
- Sosialpolitikk
- Høyskole- og universitetsutdanningene
- Utvikling av kompetansesentre
- Kompetansekrav
- Nasjonale satsinger
- Osv.

Konklusjon

- Atferdsanalytikere påvirker samfunnet i alt for liten grad.
- Når vi ønsker å påvirke er det ikke sikkert vi bruker riktige strategier (hvis vi har noe strategier)

Atferdsanalysens syv dimensjoner

(Baer, Wolf, & Risley, 1968)

Are Karlsen – Pedagogikk.no

13

- Konseptuelt systematisk
 - Prinsipiell relevans
- Effektiv
 - Skal være effektiv
- Generalitet
 - Atferdsendring over tid, i ulike sammenhenger eller generalisert til relaterte atferdsformer

Are Karlsen – Pedagogikk.no

16

- Den mest anerkjente beskrivelsen av kjennetegn ved den anvendte atferdsanalysen
- Det er ingenting i beskrivelsene som hentyder på at anvendelsen skal begrenses, som for eksempel til mennesker med utviklingshemninger, autisme, el.

Are Karlsen – Pedagogikk.no

14

To forskjellige historier om faglig utvikling

Are Karlsen – Pedagogikk.no

17

- Anvendt
 - Samfunnets interesse for de problemene det fokuseres på
- Atferdsrettet
 - Rettet mot atferdsendring
- Analytisk
 - Kontroll over atferd som bli endret
- Teknologisk
 - Beskrevet og replikerbart

Are Karlsen – Pedagogikk.no

15

Intensiv opplæring av barn med autisme

- Nedenfra og opp utvikling
 - . Igangsatt i Norge på slutten av 1980-tallet
 - . Gradvis mer kompetanse rundt om i landet
 - . Ikke en utvikling styrt av myndighetene
 - . Tilfeldig utvikling
- Status per i dag
 - . Varierende kompetanse rundt om i landet
 - . Varierende tilgjengelighet rundt om i landet

Are Karlsen – Pedagogikk.no

18

Barn med atferdsproblemer

- Ovenfra og ned utvikling
 - . 1997: Ekspertkonferanse. Prosjekt igangsatt
 - . 2003: Atferdssenteret etablert
 - . En utvikling styrt og finansiert av myndighetene.
- Status per i dag
 - . Dokumenterte metoder tilgjengelig i hele landet
 - . Midler til videre utvikling

Are Karlsen – Pedagogikk.no

19

Kommunale virksomheter

- Ledere og sentrale fagpersoner ved den enkelte virksomhet
- Administrativ ledelse i kommunen
 - . Rådgivere
 - . Kommunalsjefer/Rådmann
- Politikere/politisk ledelse
 - . Enkeltstående politikere
 - . Partiledere/partistyrer
 - . Partigrupper/gruppeledere
 - . Hovedutvalg/utvalgsledere
 - . Formannskap/kommunestyre
 - . Ordfører

Are Karlsen – Pedagogikk.no

22

Hva betyr dette?

- Atferdanalytiske metoder er ikke nok anerkjente/utbredde
- Vi har ikke påvirket de riktige miljøene på riktige måter
- Skal metoder bli utbredde nok må det være nasjonale satsinger
- Nasjonale satsinger fordrer at vi overbeviser beslutningstakere om at det metodene bør satses på
- Godt fag/gode metoder alene hjelper ikke.
- Det gode fag og de gode metodene må formidles på riktig måte, til de riktige miljøene

Are Karlsen – Pedagogikk.no

20

Statlige virksomheter

- Ledere og sentrale fagpersoner ved den enkelte virksomhet
- Ledere og medlemmer i statlige utvalg
- Statlig administrativ ledelse
 - . Direktorats- og departementansatte
 - . Ledelse i departementene
- Politikere/politisk ledelse
 - . Enkeltstående politikere
 - . Politikere fra ditt område
 - . Medlemmer i relevant komiteer
 - . Statssekretærer/statsråder

Are Karlsen – Pedagogikk.no

23

Hvem er beslutningstakere/maktpersoner?

Are Karlsen – Pedagogikk.no

21

Fagmiljøer/fagpersoner

- Sentrale fagmiljøer – og fagpersoner - kan ha stor makt, både lokalt og sentralt.
 - Høgskolere
 - Kompetansesentre
 - Interesseorganisasjoner

Are Karlsen – Pedagogikk.no

24

Media

- Media har stor makt både lokalt og sentralt.

Formidlingsmåter

- Debattartikler/kronikker
- Leserbreve
- Fagartikler
- Nyhetssaker
- Radio/tv
- Internett
- Konferanser
- Samtaler
- E-post
- Etc.

Hvordan påvirke?

Tidspunkter for å påvirke

- På eget initiativ, uavhengig av politiske prosesser
- I forbindelse med prosesser
 - . Høringer
 - . Kompetanseplaner
 - . Skoleutviklingsplaner
 - . Etc.

Tre typer påvirkning

- Generell påvirkning/formidling
 - . Brei formidling for å nå mange
 - . Bekjentgjøre faget
- “ ”Fagpåvirkning”
 - . Retter mot faggrupper
- Måltrettet påvirkning
 - . Direkte rettet mot beslutningstakere
 - . Har ett bestemt formål

Hvordan bruke media?

- Initiere saker
- Følge opp pågående saker

**Ta kontakt med media.
De vil ha innspill!**

Skriftlige formidlingstips

- Klart og tydelig hovedbudskap
- Definer målgruppe(r)
- Relevans og nyhetsverdi
- Tittel som fanger
- Start med hovedpoenget
- Prøv å overraske
- Skriv for leseren
- Bruk eksempler

Are Karlsen – Pedagogikk.no

31

Eksempler på bruk av atferdsteoretiske teknikker i påvirkningen

- “ Positiv forsterkning
 - . Eksempel: Positiv oppmerksomhet blir formidlet i forhold til ønskete argumenter/standpunkter
- “ Negativ forsterkning
 - . Eksempel: Press opphører når ønsket atferd forekommer
- “ Ekstinksjon
 - . Eksempel: Ingen oppmerksomhet i forhold til uønskede argumenter
- “ Shaping
 - . Eksempel: Forsterkning av synspunkter som gradvis nærmer seg ønsket synspunkt
- “ Prompting
 - . Eksempel: Gi beslutningstakerne de riktige argumentene

Are Karlsen – Pedagogikk.no

34

Generelle formidlingstips

- Språk som mottageren forstår
- Kort og presist
- Respekt for mottageren

Are Karlsen – Pedagogikk.no

32

Hva kan vi påvirke i forhold til?

- Bedre og billigere løsninger er lettest å få gjennomslag i forhold til. Alle vil ha det.
- Kostnadskrevende løsninger er vanskelig å få gjennomslag for. Det må da kuttes ett annet sted.
- Lokale løsninger er det lettere å få gjennomslag for enn nasjonale løsninger.

Are Karlsen – Pedagogikk.no

35

Målrettet påvirkning

- Vær tydelig på hva du ønsker å påvirke i forhold til
- Identifiser beslutningstaker/nøkkelpersoner
- Bestem fremgangsmåte
- Følg opp
- Vær faktaorientert
- Høflig og respektfull

Are Karlsen – Pedagogikk.no

33

Eksempler på fremgangsmåter

Are Karlsen – Pedagogikk.no

36

Skoleeleven som får et for dårlig tilbud

- Hvem er beslutningstakere
 - . Lærer
 - . Inspektør
 - . Rektor
 - . Kommunalssjef/skolesjef
 - . Rådmann
 - . Politisk nivå
 - . Media
- Ofte lurt å starte på laveste nivå, og jobbe seg oppover.

Are Karlsen – Pedagogikk.no

37

- Faglig begrunnelse:
 - . Saklig og kortfattet
 - . Basert på fakta (forskning)
 - . Gjerne kost-nytte vurdering
- Direkte kontakt med beslutningstakere (flest mulig)
- Media
- Opptre respektfullt både i kontakt med media og beslutningstakere.

Are Karlsen – Pedagogikk.no

40

- Henvendelse, for eksempel gjennom e-post
- Be om ett møte
- Formidle et klar budskap
- Gi en kunnskapsbasert/forskningsbasert begrunnelse.
- Vennlig, respektfull fremføring av budskapet
- Be om tilbakemelding i forhold til hva som skjer videre, og når det skjer.
- Følg opp, gå eventuelt til høyere nivå.

Are Karlsen – Pedagogikk.no

38

Konklusjon

- Atferdsanalytikere har kompetanse som er viktig i samfunnsdebatter
- Atferdsanalysen er viktig for enkeltmennesker, og for samfunnet
- Atferdsanalytikere deltar for lite i samfunnsdebatten
- Atferdsanalysen er for lite utbredd.

Konsekvens:

- Atferdsanalysen kommer ikke til sin rett i forhold til å
 - Bidra til en positiv samfunnsutvikling
 - Hjelpe enkeltmennesker

Are Karlsen – Pedagogikk.no

41

Ønsker statlig satsing på et atferdsanalytisk program

- Hvem skal påvirke:
 - . Enkeltpersoner, Nafo, høyskoler?
- Hvem er beslutningstakere?
 - . Utvalgsmedlemmer
 - . Byråkrater
 - . Stortingspolitikere
 - . Regjeringsmedlemmer

Are Karlsen – Pedagogikk.no

39

Konklusjon

**Det er "lett" å gjøre mer!
Gjør det!**

Are Karlsen – Pedagogikk.no

42